

Izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi terek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto

80 kr.

Za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“

z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 5. gld. 20 kr.

PRIMOREC

Oglasi se plačujejo za trisopno petit-vrsto: enkrat 8, dvakrat 7 in trikrat 6 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej.

Posamične številke po 3 kr.

Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Drag. Strucelj. — Tiskar in zalaga „Gor. tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Jos. Krmpotič).

Koncem l. 1896.

Dovršili smo četrto leto «Primorčeva» življenja. Odkar smo ločili «Primorca» od «Soče», je obema listoma nekoliko bolje v gmotnem pogledu, dasi smo izdatno povečali oba.

«Primorca» se tiska zdaj 1800 iztisov, kar je za malo Goriško že veliko število; vendar bi se dalo to še podvojiti, ako bi bil «P.» povsod takó razširjen, kakor je že v nekaterih vaseh. Prosimo torej vse prijatelje in somišljenike, naj širijo naš list v slehernó slovensko hišo, kjer si le morejo pritržati teh bornih

80 kr.

naročnine za celo leto.

Ker je naročnina neverjetno nizka, razmerno takó nizka, kakor pri nijednem listu na vsem slovanskem jugu, zategadel potrebujemo velikega števila točnih naročnikov. Dosedanji bi pokrili vse glavne stroške (— brez sleherne uredniške nagrade! —), ako bi točno plačevali; ali žal, tožiti moramo, da tudi s temi 80 novčiči imamo križe in težave, ker veliko naročnikov zaostaja s plačevanjem. — Odslej bodi to drugače! Kdor ne mara ali ne more plačati teh 80 kr., naj list vrne; kdor ga prejema, naj ga tudi plača!

Zategadel se obračamo na tem mestu do vseh dolžnikov, naj gotovo poravnajo svoj dolg do prihodnje številke, sicer jim list ustavimo, naročnino pa poterjamo drugačnim potom. — Dalje prosimo vse naročnike, katerim poteka naročnina s koncem t. l., da jo pravočasno ponové.

Mi pa se bomo prizadevali po svojih močeh, da list še zboljšamo po potrebah, katere spoznamo kot opravičene.

Uredništvo in upravnništvo.

O gojitvi značajev.

(Govoril pri zborovanju učiteljske „Zaveze“ v Opatiji dne 20. avgusta l. 1896. g. Fr. Praprotnik).

(Nadaljevanje.)

Mnogo se bode v tem oziru doseglo, ako se mladina tako odgojuje, da se že v prvi mladosti privadi dela, raznovrstnim opravkom. Po delu utrdi se volja, po delu dobi človek zaupanje do samega sebe, v svojo lastno moč, po delu se človek nauči zanašati se v prvi vrsti na-se in ne na druge, po delu pride človek do prave samostalnosti, utrdi se npravno in fizično, po delu postane človek velika npravna oseba, koje nikaka burja ne podere, koja se uspešno ustavlja vsem npravnim uplivom in naj pridejo od koderkoli. Zato so pa tudi vsi veljavni pedagogi z vso odločnostjo zahtevali, da se z odgojo mladine združi tudi primerno delo. Može, kakor Locke, Niemayer, zahtevajo, da

se med šol. predmete uvrstijo, tudi ženska in deška ročna dela. Rousseau pa pravi svojemu Emil-u: „Uči se rokodelstva, pri katerem bodo imele roke več dela, nego glava“. Ravno tako zahteva tudi naš Slomšek, da se otroci zgodaj privajajo raznovrstnim opravkom, kajti to je najboljšo sredstvo, da se obvarujejo pohajanja, lenobe, ki je vseh grdob grdoba. Za časa, ko otroci obiskujejo šolo, se posebno priporočajo povrtna dela. Zato so dobro urejeni šolski vrti neizmerne važnosti pri odgoji mladine. Dobro urejen šolski vrt, kojega učenci sami obdelujejo in oskrbujejo, ni le v gospodarstvenem oziru največje važnosti, temveč on tudi kaj dobrodejno upliva na vso učenčevó nprav, na njegovo telo tako dobro, kakor na njegov duh in voljo ter tako neposredno tudi na njegov značaj. V šolskem vrtu se otroci privadijo marljivosti, tukaj se v njih vzbujajo veselje in ljubezen do naravne lepote, sploh v šolskem vrtu se zasadi marsikatera kal, ki bode v poznejših letih poznala lepo cvetko v značaju. Ravno tako dobro uplivna so tudi deška ročna dela.

Najbolj se je razvila ta ideja na Danskem in v Švediji in to po prizadevanju Danca Clauson-Kaas-a, ki se je celo svoje življenje trudil, da to misel dejansko izvrši. V teh dveh deželah so se z vsakdanjo šolo združile tudi delavnice, tako, da si otroci nekaj ur bistrijo glave, nekaj ur pa urijo roke. Kako bi se tudi pri nas šola tako preustrojila, da postane tudi šola delavnica, to vprašanje rešiti bode treba v bližnji prihodnosti. Še-le kadar se to zgodi, postala bode šola vzgojevalnica naroda v besede pravem pomenu. Dandanes se sicer mnogo učimo, zmoremo pa le malo, in to zato, ker se vse človeške moči ne razvijajo enakomerno. Zato je potrebno, da se povsod poleg šolskih vrtov osnujejo tudi delavnice, v katerih se bode mladina brez vsakega siljenja vadila in urila v raznovrstnih opravkih. Tako se bode nagon po napredku spravil v pravi tir, tako se bode ta red in npravnost, ki povsod razpada, še najlože ohranila. Delo torej, in bodi si že tako ali tako, je npravno dejanje, ker izvira iz npravnih nagibov, teži po npravnih smotrih, delo torej je velik pospešitelj npravih in poštenih značajev.

Tako odgojena mladina se bode v poznejšem življenju ravno tako krepko ustavljala raznim npravnim uplivom, kakor se bode tudi varovala bede in siromaštva. Beda in siromaštvo pa, katero se dandanes tako grozno širi med ljudstvom, najbolj ovira značajno izrejo otrok. Beda in siromaštvo slabi moč in silo človeško, ono skali skoraj vsako veselje v rodbini, ono je največja zapreka dobre vzgoje in torej tudi vzgoje blagih in plemenitih značajev. Srečni ljudje so navadno tudi dobri ljudje; ljudje pa, ki trpé pomanjkanje za življenje najpotrebnejših reči, pač ne morejo biti srečni. V srcih takih ljudi kaj rada tli zavist do drugih srečnejših. Za dobre in lepe nauke taki ljudje malo marajo, skrb za življenje pri njih tako prevladuje, da uduši vsaki drugi plemenitejši čut v njihovem srcu. Siromaštvo je glavni vzrok, da je domača odgoja tako zanemarjena, da so otroci revežev tako izprijeni, da jih nobena šola več popraviti ne more. Skrb za ohranitev telesa v osiromašenih rodbinah popolnoma prevladuje; kako se razvija duh, srce in volja, po tem nihče ne vpraša, ker za to ni časa. Manj ko bode torej med narodom si-

romaštva, tem bolja bode vzgoja, temveč tudi dobrih in lepih značajev. Pospeševati občno blaginjo v besedi in dejanju se pravi, pospeševati značajnost naroda, in kdor v tem oziru blagonosno deluje, pridobi si za srečo naroda neizmernih zaslug.

Nadalje bodi odgoja mladine jednotna, tako, da se domača in šolska vzgoja popolnoma vjemata, da obe težiti le po enem in istem smotru, vzgojita krepostne značaje. Ta prevzvišeni smoter mora odgojitelj vedno imeti pred očmi, in na ta jedini smoter mora vedno in dosledno obračati tudi pozornost učenčevó. Vse, kar bi utegnilo učenca od tega smotra odvrniti, mora se opustiti. Napačno je torej, gojencu veleovati, da mora zato priden biti, da bode kedaj velik in imeniten gospod, da bode polem dobro živel na svetu; popolnoma napačna je pri prvi odgoji mnogojezičnost, ki je dandanes v vseh boljših rodovinah običajna. Napačno in trdnim značajem na kvar je, da se že pri početnem pouku učita po dva ali celo po trije jeziki. V starem Rimu je bil že poprej imenovani Kato največji nasprotnik grške omike; dejal je: „Naša mladina naj se privaja starorimskim čednostim, naj se dobro priuči svojemu maternemu jeziku, to bode ohranilo njo in rimsko državo; ko bode pa pri nas prevladala tuja omika, tuji jezik, tuje šege in navade, konec bode naš in naše države“, kar se je tudi zgodilo. Tudi Dr. Lindner je bil odločen nasprotnik mnogojezičnosti pri prvi odgoji mladine. In poglejmo naše slovenske razmere! Zakaj se pa v naših omikanih krogih odgoji tako malo značajnih rodoljubov? Največ je temu kriva dvo- ali celo trojezičnost. Otroci tako odgojeni končno niti ne vedo prav, kateri je njihov materni jezik, kajti odgojevali so se v vseh, in to največ tako, da so opazili, da se tujemu jeziku pripisuje večja veljava nego domačemu. Ako so potem taki ljudje že ne odločni nasprotniki, pa vsaj malomarni in brezbržni za domačo stvar, ako v njihovem srcu ne tli ista ljubezen, tisto navdušenje za dom in narod, kakor v tistem, ki se je že od prve mladosti odgojeval v prav narodnem duhu, ki je pil ljubezen do domovine z maternim mlekom, tedaj se pač ni čuditi. Mnogojezičnost je mnogo, mnogo kriva, da se po naših boljših rodovinah odgoji toliko narodnih mlačnežev, narodnih odpadnikov in nasprotnikov, sploh toliko neznačajnikov. Ded in oče sta bila se goreča rodoljuba, sin in vnuk pa sta prava turška janičarja. To je tisto shvatanje po raznih smotrih, ki zabranjuje razvoj krepostnih značajev, ki je nam Slovencem odgojilo že toliko in toliko grdih in ostudnih poturic. Če hočeš torej, da bodo otroci kedaj značajni rodoljubi, da bodo tebi na čast in veselje, da bodo trdni stebri dragé domovine, odgojij jih v prvi dobi jedino le v svojem maternem jeziku. Drugo jim potrebno znanje pridobili si bodo lahkoma pozneje, ne da bi radi tega izgubili kaj na svojem značaju.

Goriške novice.

* Mesto voščil za praznike in novo leto so začeli v zadnjih letih dajati raje v dobrotne namene. Pri nas Slovencih se ni še nič kaj udomačila ta lepa navada, pač pa raje dajemo zaslužek c. kr. pošti ter pisarimo, da nas prsti bolé, Čemu ta potratna nadlega! Proč z njo! — Pri nas imamo nujne narodne potrebe v Gorici, tem torej

naklonimo kaj podpore, ne pa metati denarja za pisma in znamke!

Da gremo z dobrim zgledom naprej, se odkupi naša „Goriška tiskarna“ s sledečimi darovi: Za „Slogine“ zavode 30 kron, za glasbeno šolo „Goriškega Sokola“ 30 kron, podpornemu društvu slov. visokošolcev na Dunaju 10 kron, slov. dijaškemu podpor. društvu v Gradcu 10 kron, družbi sv. C. in M. za Istro 10 kron, Bratovščini Hrvat. ljudi u Istri 10 kron.

Vse one rodoljube, ki se hoté odkupiti, naj nam naznanijo do 30. t. m. in vposljejo odkupnino. V „Soči“ 31. t. m. naznanimo imena in poziv, naj teh dobrotnikov, ki so že izvršili svojo novoletno dolžnost, nikar ne nadlegujejo novoletni šeskarji, ki so bili itak že plačani za vsako uslugo.

* Vipavska železnica. — Za onih 50.000 gld., katere zahteva država od interesentov, so oglašeni doslej ti-le doneski:

Dornberg: davčna občina	4000—
Davčna občina Prvačina	1500—
Župnik L. Ivančič	1000—
Iv. Bizjak, velep.	1000—
Jož. Mrevlje, velep.	1000—
Jož. Perozzi, brat r. Ferdinanda, c. kr. car. oficijal v Trstu	1000—
Jož. Budin, župnik v Trstu, rodom iz Dornberga	500—
Skupaj	10.000—
Bilje: županija	1200—
združene opekarne	5000—
Skupaj	6200—

Občina Sv. Križ	3000—
Alfred grof Coronini	2000—
Franc grof Coronini	2000—
Obč. Lokovec-Otlica	1500—
„Šmarje	1000—
„Kamnje	1000—
„Skrilje	1000—
„Renče	1000—
Iv. Dugulin, župnik v Ajdovščini	400—
Mesto Gorica	—!
Trgov. in obrtniška zbornica	—!
Skupaj . . . . . gld.	31.100—

Niso se še formalno oglašili prinosniki (ali obljubili so): iz Rihemberga 3000, iz Ajdovščine do 15.000, iz Vrtojbe 1000, iz Mirna 1000, z Vogerskega 1000 gld. — Ti torej brez dvoma donesejo manjkajočih gld. 18.900. — Doslej je izrecno odklonila le obč. Šempas, ki je na strani od železnice. — Tudi g. Mulitsch daje se vedno na razpolago svojih 10.000 gld. Torej denarja dovolj! — Zanimivo je to, da goriško mesto, kateremu bo nova železnica največ v korist, ni dalo niti groša, dočim se je obvezalo dati za nepotrební furlanski tramvaj 75 let po 12.500 gld. Tako gospodarstvo imamo zdaj v Gorici! — In naša prevrta trgov. in obrt. zbornica, ki se včasih širokousti s svojo nepristranostjo, tudi ni podpisala niti beliča, a doklade pridno pobira tudi od Slovencev! — Taki so! Potem pa hoté, da bi jim prizanašali!

* Shod v Kojskem. — V septembru odloženi shod društva „Sloga“ v Kojskem se bo vršil prihodnjo nedeljo po poldanski službi božji ob 2. pop. v prostorih g. Marinča. Udeležje se ga oba državna in razni deželni poslanci.

* Sreča v nesreči. — V Zaloščah pri Dornbergu je prekopavalo 10 delavcev vinograd Janeza Budina za sajenje ameriške trte. Nakrat se je pa utrgala zemlja in predno so se mogli umakniti, zasula je zemlja — čudno! — spodnja telesa, morali so jih sicer na pomoč prišli vaščani odkopati, ker se sami niso mogli ganiti, ali poškodovan ni nikdo, samo jednemu je noga malo opraskana.

* Pust v adventu. — „Sentinella“ je priobčila ono vlogo na namestništvo, ki zahteva, naj se tiskar in zalagatelj Andrej Gabršček iztira iz Gorice; potem, pravijo, bo med Slovenci in Lahi zopet mir. On je najhujši dražilec proti Lahom, zlasti laškim trgovcem ni več mogoče obstati. — Menimo, da taki smešni izrodki lahonske zagrizenosti niso v nečast onemu, proti kateremu se zaganjajo. — Več v „Soči“.

* Vprašanje in odgovor. — Goriska „Sentinella“ je priobčila članek pod vprašanjem: „Kateri jezik je govoril Jezus Kristus?“ — V neki kavarni je hudomušnež pripisal za vprašanjem kratek odgovor: — slovenski!

* Zakaj hočejo Ločnik pod Gradišče? — Prav je, ako vemo, če tudi želimo Ločničanom srečen pot do Gradišča! „Nemo“ v „Corrieru“ je vskliknil: „Žal, da Ločnik ni še priklopljen Gradišču, kajti tamošnji volilni možje bi bili vedno italijansko liberalni“. Torej tu gre za zmago liberalnim laškim kandidatom! — Kaj pa, ako bi rekli mi: Žal, da sežanski okraj ne voli skupno z gradiščanskim, kar bi bilo bolj pravično, nego da voli skupno z goriškim in tolminskim, a gradiščanski voli sam!

* „Goriška himna“. — Lahonski listi poročajo, da je došlo odboru 70 skladb one hujskajoče pesmi, o kateri smo že govorili, da jo hoté imeti za „goriško himno“. To bo zopet halodri, to bo hujskanja in izzivanja proti Slovincem! Pa kaj, saj imamo Rinaldinijevo ero, pod katero gre Lahonom žito v klasje!

* Službi sodnijskih služb sta razpisani v Kanalu in v Korminu. Za prvo službo je čas prositi do 12. januarja, za drugo pa do 18. Prošnjé je poslati okrožnemu sodišču v Gorici!

* Doslednost! — „Eco“ ugaja geslo krščanskih socialistov dunajskih: „Kupujte le pri kristijanih!“ — Toda nekdo nam zagotavlja, da gospodje okoli „Eco“ kupujejo vse le od židov. „Eco“ sama se baje tiska na židovski papir, z židovskimi črkami in z židovskim črnolom. Kristjanske tvrdke so se doslej vedno brezuspešno prizadevale, da bi spodrinile židovske tekmece!

* „Goriška ljudska posojilnica“ se bliža prometu pol milijona goldinarjev, dasi ne more ustreči vsem prošilcem za posojila, ker je pre malo denarja na razpolago. — Ker je ta posojilnica edini zavod v mestu, ki se vedno plačuje po 4½% obrestij, svetujemo, naj vsakdo prinese preostajajoči denar. — Prve dni januarja se preseli v hišo blizo „zlatega angelja“ št. 9, v ulici Vetturini, katero je kupil za narodne namene konsorcij 10 gospodov.

Pesnik Zamejski je bil nevarno zbolel na zaplučnici; nad 3 tedne je moral ostati v postelji. — Hvala Bogu, zdaj je pa že izven nevarnosti in na potu okrevanja.

Za prihodnje „piruhe“ izidejo v „Slovanski knjižnici“ njegove izbrane pesmi v lični zunanji opravi. Sloveči naš S. Gregorčič jih je pregledal in ocenil takó, da to bo lep dar slovenskemu narodu za prihodnje — piruhe.

Slovenska šola v Gorici. — Vsak Slovenec, ko se sreča s kakim rojakom iz Gorice, popraša radovedno: „Kaj pa s slovensko šolo v Gorici?“ — Na tako vprašanje ni mogoče še dati jasnega odgovora! Mero-dajna gospoda cincajo in mencajo, kakor tisti, ki nočejo in ne marajo dati. — Da je potreba v srcu slovenskega dela Goriške šestletnega boja za slovensko šolo, to je uprav škandalozen pojav, ki dela sramoto šolskim oblastnjam te toliko hvaljene in ljubljene Avstrije!

Deželni zbor se snide že 28. t. m. Ali bo zopet tak kup interpelacij, kakor lani? Ali bi ne bilo bolje, ako bi gg. deželni poslanci pomislili: ali se sploh hote udeležiti prihodnjega zasedanja, ako vse lanske interpelacije niso nič izdale! Ako beseda vseh naših poslancev nič ne velja, da le irredentovski glasovi zmagajo, po kaj naj hodijo v deželni zbor?!

* Brošurica o židih. — Ponatisnili smo iz „Soče“ razpravo „Židovsko nra v oslovje v Talmudu“ Knjižica obsega 20 stranic. Cena 10 kr. s poštnino vred. Kdor jih naroči 100 iztisov jih dobi za gld. 2, 50 pa za gld. 1.50, 20 za gld. 1.—. Kdor more, naj si jo naroči! Slučajni čisti prebitek porabimo za pridobitev in natis novih spisov o židovstvu.

„Materino delo za Boga in domovino“, katero je izdala naša tiskarna, ima ta-le obseg:

Skofovska priznanja. — Predgovor k 3. izdaji. — Spomin materi. — I. poglavje: 1. Imenitnost človeka in njegove vzgoje sploh; 2. Materin upliv na deco; 3. Materina ljubezen do otrok. — II. poglavje: 1. Materino delo za Boga; 2. Sveta družina z gled vzgoje; 3. Lastnosti mladine: a) Bodi pobožna, b) ubogljiva, c) odkritosrčna, d) sramožljiva, e) delavna. — III. poglavje: 1. Materino delo za domovino; 2. Ženska domovinska ljubezen; 3. Žene se sploh odkljujejo v domoljubju; 4. Rodoljubne Slovanke; 5. Narod blagoslavlja dobre matere; 6. Odpadniki so zaničljivi. — IV. poglavje. Pravila za narodno vzgojo: 1. Mati bodi sama rodoljubka; 2. Domoljubje oslanjaj se na vero; 3. Pouk treba zgodaj začeti; 4. Mati uči ljubezen do narodnega jezika; 5. Uči spoznavati domovino; 6. Uporablaj lepe zglede; 7. Kako je treba pripovedovati; 8. Uporablaj narodne običaje; 9. Uporablaj lepe narodne pesmi; 10. Uporablaj narodne spomenike. — Sklep. — Narodna imena.

„Eco del Litorale“ je našim čitateljem predobro znan list, enako njeno „katoličanstvo“, o katerem misli, da ga je vzela v namem. Kedar le more, udari prav s slastjo po Slovincih, a nikdar nima za nas prijazne besede, pa naj lahonski potepuhi počenajjo še take lopovščine proti nam Slovincem. — Evo zopet slučaj!

Silno se je razkoračila nad člankom v „Soči“ „Iz cerkve nas poded“, kateri imenuje kot izrodek — liberalne smešnosti in drznosti, da se mi liberalci mešamo v cerkvene posle. Ali glejte jo, vele-pobožno krščansko-katoliško junakinjo! Mej tem, ko se oblastno korati proti „Soči“, ni našla ne ene grajalne besedice proti onim ljudem, ki se dejanski mešajo v cerkvene reči in preminjajo za hrbtom merodajnih cerkvenih oblastij prastare cerkvene navade in običaje; ni našla ostre graje niti za lopovsko tatvino v cerkvi! Kajpak, saj je slo tu vse le proti Slovincem, zato molči ta velekatoliška duša! Taki so gospodje okoli „Eco“, pa hote dajati dobre nauke na levo in desno! Pometajte raje pred svojim pragom, ki je blaten že več kot preveč!

Isti list omenja tudi, da pripovedovanje „Soče“ o župniku Marinigu je izmišljeno! Toliče predrznosti nismo pričakovali niti od „Eco“, če tudi je odgovarjala le liberalni „Soči“! Kar smo pripovedovali, je vse resnično! Da bi se bilo o tem že kaj sklepalo na merodajnem mestu, tega seveda nismo trdili, ali razni uplivni stroji so delovali z vsemi silami takó, kakor smo opisali mi. Da je gospodom neprijetno, ker smo izvedeli za vse take mahinacije tudi mi in da smo imeli srčnosti dovolj, osvetliti jih po vrednosti in po zasluženju, to radi verujemo. Prebivalstvo v Pevmi je bilo jako razdraženo, ker so jim vsiljevali Mariniga, katerega poznajo prav dobro še iz prejšnjih časov; sklenili so tudi, da se primerno pripravijo na „sprejem“, ako bi ga jim po vsej sili poslali za „dušnega pastirja“. — No, v soboto se je reč ugodno rešila, kajti z najmerodajnišega mesta se je obljubilo deputaciji iz Pevme, da dobé za vikarija č. g. Budina iz Gorice. Ta novica je tamošnje prebivalstvo močno razveselila, ker uverjeno je, da dobi za dušnega pastirja moža, kakoršnega prav Pevma najnujnejše potrebuje. — Evo, takó „iz zraku“ je bilo vzeto naše pripovedovanje! — Kako daleč sega katoliški razum in verska gorečnost gospodov okoli „Eco“, naj dokazujejo tudi naslednje vrstice:

Pred 14 dnevi smo povedali, kakó je pisal milanski „Osservatore Cattolico“ o mons. Pavisschu. „Corriere“ je drzno odgovoril „Osservatoru“, kateremu je zabrusil v obraz očitanje, češ, da je bil „O.“ urednik že obsojen na 20.000 lir radi Rosminijanstva. — „Osservatore“ je odgovoril mirno, trezno in dostojno. Dejal je, da je znano, kakošna je bila porota. — O, take porote poznamo tudi na Primorskem! Saj tu noben Slovan ne sme niti tožiti laškega lista, ker pogori gotovo, dočim je Slovenec obsojen, naj še takó jasno dokaže svoje trditve. Takó se je godilo tudi našem izdajatelju! Sicer pa, je dejal „Osservatore“, ona obsodba ne more biti uredniku v nečast, saj je pomagal plačati ono globo sam sv.

O čee! — In kaj mislite, da je „Eco“ rekla le eno prijazno besedo v obrambo veleuglednega „Osservatore Cattolico“? Molči kot grob! Njena velekatoliška vest je povsem mirna, ko se po naših židovskih listih blatijo prvi boritelji katoliške cerkve; nič jih ne zavrne, da bi čitatelji v naših krajih izvedeli resnico, dasi vé, da „Osservatore“ je pri nas premalo razširjen list, da se torej sam ne more uspešno braniti! — Mi bi bili že zadnjič rekli v obrambo „O. C.“ primerno besedo, a nam je prišel prepozno pred oči. — In zakaj je „Eco“ molčala v takó važnem trenutku? Ali se je bala zamere pri svojih prijateljih v židovskem in rosinijanskem taboru? — Dà, dà, le po nas Slovenceh udriha z vso srčnostjo, s kakoršno silno varčuje v borbi proti zakletim sovražnikom vere in cerkve v laškem taborju, kjer imajo celó framasonske lože, ki so nam Slovincem — hvala Bogu! — znane le po imenu!

Hvalimo Boga, da tega lista je čedalje manj videti po slovenskih hišah! Naj izgine še od tam, kjer ga še vedno trpijo!

* **Trgovce, obrtnike in rokodelce** slovenske opozarjamo, da „Primorec“ je najbolj razširjen list v deželi; že zdaj se tiska v 1800 iztisih. Ako je torej upati na kak uspeh potom javnih oglasov, tedaj je v ta namen „Primorec“ najprimerniše sredstvo. — Vrhu tega ima „P.“ za slovenske trgovce in obrtnike poseben oddelek, da vsak zaveden kupec lahko vidi komu mora dati prednost. — Vabimo zategadelj trgovce, obrtnike in rokodelce v Gorici in na deželi, da se oglašé in dajo razglasiti svoje podjetje v „P.“ Za celo leto računimo z listom vred le 5 gld. (obliko glej zadaj). Čim več bo domačih tvrdk oglašanih, tim manj bo ptujih! V rokah slov. rojakov je, da tuje (zlasti nasprotne) tvrdke sploh izginejo! — Sicer pa moramo naglašati še enkrat, da za oglase (— domače in ptuje!) — ne sprejemamo nikake odgovornosti! Oglasi so trgovina upravnistva, brez katere bi list sploh ne mogel izhajati. Enako je pri „Soči“.

Pokopališki čuvaj (il servo dei morti) Giuseppe Ongaro je stal v torek pred kazenskim sodnikom na ovadbo gosp. Štefana Pavlina, kakor smo poročali po izvolitvi dr. Maranija. — «Il servo dei morti» je bil obsojen na 10 gld. globe ozir. 2 dni zapora in na plačilo stroškov. — To je bila majhna lekcija temu magistratovemu plačancu!

Umesten korak. — O svojem času smo povedali, kakó sta agitovala za dr. Maranija celó c. kr. majorja v p. Catinelli in Hannbeck; šla sta celó takó daleč, da sta se podpisala pod agitacijsko okrožnico kot — c. kr. majorja, kar je ostro prepovedano. — Čujemo, da je bila proti obema gospodom disciplina preiskava. Kakó je končala, nam ni znano! — Hudega ne bo!

„Rimski katolik“ se preseli v Ljubljano, ker je njegov urednik postal škof na Krku. Urednik po imenu bo neki semeniški profesor v Ljubljani, duševni vodja pa ostane še vedno njegov oče dr. Mahnič.

Radodarni doneski. — Za „Slogine“ zavode je dalje došlo:

Veletržec z lesom Jos. Goljevšček v G. 5 gld. — Prof. Jos. Ivančič za december 5 gld. — Trgov. A. Koren in prof. V. Bežek v G. po 1 gld. — Mizar. mojster Fr. Bavčar v Selu 1 gld. — Duhovn. Jos. Furlani v Villi Vicentini 4 gld. — J. G. v K. 5 gld. Prof. dr. A. Primožič na Dunaju poslal po položnici postne hran. že 10. febr. t. l. 7 gld., katerih vsled spregledanja nismo še objavili. — Dr. Kerševani v G. 5 gld.

Za „božičnico“ Sloginih zavodov so darovali: Duhovn. Jos. Furlani v V. Vicentini 1 gld. — Vikarij Jos. Mašera v Št. Mavru 1 gld. — Dr. Kerševani 3 gld. — G. Ivan Ilijašević 5 gld. — G. I. Marzidovšek 2 gld. — Trgovec gosp. Anton Chiurlo 80 metrov obleke ženske in moške, Jurij Moše pa 25 kosov ženske obleke. — Z usnjati m blagom so obilo obdarovali trgovci: Hausner Ivan v G., Lokar Ivan v Mirnu, Drufovka Ivan v G., Casagrande Karol, Culot Alojz, Scallettari Alojz, Scallettari Ivan, tovarnar z usnjem, Bensa Ivan v G., Jakil

Franc in Jakil Andrej v Rupi, Kosovelj Josip, strojar in posest. v Črničah.

Za božičnico v Pevmi prof. dr. Primožič na Dunaju 5 gld. — Al. Fogar, veleposestnik, 10 gld., Ant. Figl, velepos. v Slavji, 3 gld., Ant. Pintar velepos. na Brdah 3 gld., Ant. Gravnar velepos. na Brdah 3 K., preč. g. Iv. Kulavčič, župnik v Solkanu, 3 gld., iz cerkvenega zaloga v Pevmi 2 gld., Janez Mikuluš, krčmar v Brdah 1 K., Josip Klanjšček, posestnik v Slaviji 1 gld., Štefan Cibič pos. v Slaviji 25 kr., gospa Amalia baronica Teuffenbach v Pevmi 1 gld., Katarina Kodermac, posestnica pri mostu 1 gld., Terezija Komavli, krčmarica na Brdah 30 gld., gospod Kopač daruje kolače in svečke za božično drevesce. Trgovec Mose v G. 65 metr. blaga.

Ženski podružnici v Gorici: Gospa Karolna Drufovka 1 gld., Alojzija Faganel 60 kr., gosp. Klančič in Amalia Čebren iz Gradišča po 2 gld., U. P. iz G. 1 gld.

Razpis službe. Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici izprazni se dne 1. januarja 1897. služba kmetijskega opravnika, kateri ima dolžnost opravljati skupaj z učenci vsa kmetijska dela na solskem posestvu.

Opravnik dobiva letne plače 400. gld., v enakih odplačilih koncem vsakega meseca; zraven tega ima prosto stanovanje.

Prosilci naj podajo svoje vloge z dokazi sposobnosti do konca tek. leta deželnemu odboru.

Vipavska železnica. — Laška spekulant Antonelli in Dreossi sta bila odpovedala izgotovitev podrobnega načrta; delala sta se grozno užaljena vsled odpora Slovencev. — Ko so se na to ponudili od naše strani možje, da hočejo oskrbeti podrobne načrte, vlada ni sprejela te ponudbe, pač pa je izrekla, da izdela načrte po svojih inženirjih. — Ali kaj se je zgodilo? Antonelli in Dreossi sta pozabila na svojo „užaljenost“, o kateri sta tožila celó deželnemu glavarju (— ali se je ta razjokal od sočutja, darüber schweigt die Geschichte! —) in izdelujeta načrte dalje, a vlada je svojo besedo požrla! — Kaj pa to pomeni? Ali sta se A. in D. potezala za to in igrala le komedijo v sedmih dejanjih ali pa je morda celó vlada stopila z njima v dogovor? Kakšne „botre“ pa imata A. in D. gori v ministerstvih?

Ali — čujte — pride še lepše!

Vlada je sicer zatrjevala, da šele razpiše to podjetje, ali A. in D. sta se samozavestno smatrala že od prvega početka kot **podjetnika**. Vemo tudi, da drugim tekmovalcem se delajo vsakovrstne in preočividne težave, ki se dajo otipati in katerim „dobro podprt“ razlog je lahko uganiti! Ali o tem za danes še molčimo!

A. in D. nastopata torej kot — podjetnika! Evo par dokazov v podporo te trditve.

V Dornbergu so govorili njiju inženirji, da pričnó z zgradbo tunela že hitro po novem letu. Poizvedovali so tudi že, kje dobé najprimerniše gradivo itd.

Meseca avgusta je nekdo prosil dela pri tej železnici. Ali A. in D. sta odgovorila, da sta že z vsem preskrbljena (abbiamo tutto in esuberanza!).

Deželni glavar — na posredovanje slov. strani — je vprašal A. in D., ali hočeta vzeti za izvršitev ekspropriacijskih poslov slovenskega odvetnika in pri delu slov. delavce. — Odgovorila sta, da slov. odvetnika bi že vzela, ali izbereta si ga sama, zaradi delavcev pa si hočeta ohraniti proste roke.

Evo, takó gotova sta bila A. in D., kakor da imata zgradbo te železnice že v žepu!!

In ni čuda, ako sta bila takó gotova! Le čujte, kaj smo dalje izvedeli!

Samo železniško ministerstvo dopisuje o vipavski železnici takó-le:

„Baucomité der Localbahn Görz - Heidenschaft zu Handen des Dr. Isidor Bing, Wien, I. Eberndorf 6“.

In ta Bing je zastopnik podjetnikov

(in ne inženirjev) Antonellija in Dreossija!

Takega ravnanja od strani vis. železniškega ministerstva mi navadni poštenjaki ne razumemo! Zares, A. in D. sta se izborno pobratila z visokimi osebami ua Dunaju, kamor sta pogosto tekala! — No, saj sta lahko, i šampanjec je lahko tekel, kajli pri furlanski železnici sta báje dobila do 300.000 gld., (a že letos so morali marsikaj popravljati na državne stroške). Zato sta pač lahko tekala na Dunaj, najela si ondi tudi tega dr. Binga, da lazi okoli ministerskih vrat, kaiti pri vipavski železnici bi zopet dobila masten „zaslužek“. (Notabene: stroškovnik furlanske železnice sta naredila sama, a zgradbo sta dobila kar pod roko! Da nista delala računov v svojo škodo, to je samo po sebi umljivo!)

Proti takemu postopanju so vložile občine na Vipavskem pritožbo na visoko ministerstvo in prosile, naj bi se oziralo na domače slov. podjetnike, kateri bi dajali prednost domačim delavcem (z Vipavskega, s Krasa, s Kranjskega, iz hribov), ki so splošno znani kot izborni delavci. Vemo, da so bili pri dolenskih železnicah jako zadovoljni z njimi, ker pošteno delajo in se lepo obnašajo tudi v navadnem občevanju, česar ne moremo reči o delavcih iz Italije, katerih se povsod bojé.

Zdaj bi pa radi vedeli: Kakó neki sta ta dva Laha A. in D. (jeden je celó iz Italije doma!) k srcu prirasla visokim gospodom dunajskim? Kdo neki jima je pognojil zemljo, da jima pšenica kar sama leze v klasje? — Ali, pravimo, naj se nikdo ne šali z ljudstvom, ki pričakuje s to železnico boljših časov, ne pa, da bo moralo le gledati, kakó mu tuje krađejo iz ust oni košček kruha, kateri je njemu namenjen. — Kakó je mogoča tolika slepota v Avstriji?!

Za naše učiteljstvo. — Deželni solski svet je deloma razveljavil svoj sklep, da učitelji ne smejo biti več občinski tajniki. Prepustil je namreč okrajnim šol. svetom oblast, da morejo o tem določati. — S tem je vse zopet popravljeno!

Ne vemo od kake strani se je bila raznesla med učiteljstvo vest, da ono zloglasno prepoved je uročil dr. H. Tuma. Zdi se nam, da so s to vestjo v zvezi nečedni nameni! Ta vest je namreč neresnična!

Čast domači obrti! — Z Vipavskega nam poročajo, da pri znanem mizarskem obrtniku g. Fr. Bavčarju v Selu je videti krasno izdelana oprava za jedno sobo g. Leop. Bolka v Gorici. Vredno je, da si jo ogleda, kdor se zanima za take izdelke.

Posnemajmo jih! — V „Sentinelli“ čitamo, da neki Hrvatje v Pulju so bili zatoženi pri okrajnem sodišču, ker so kričali „Porchì de taliani!“ Sodnik pa je reč odstopil celó državnemu pravdniku, da jih bo tožil po §. 302 k. z. — Kolikokrat smo Slovenci v Gorici žaljeni s „porchi di ščavi“, a komu se je doslej kaj zgodilo?!

Duhovske in cerkvene vesti. — Dr. Mahnič je bil potrjen v Rimu 3. t. m. Odpotoval je tudi že na Dunaj k cesarjevi avdijenci. — Naslednik dr. Mahniča v osrednjem semenišču je dr. Jos. Pavlica. — V Zdravščini bodo zidali novo cerkev za 20.000 gld.

Shod županov v Gradišču. — 10. t. m. je bil v Gradišču shod furlanskih županov gradiščanskega okraja; sklical ga je gradiščanski župan g. Perco. — Goriski župan dr. Venuti ni bil povabljen, toda slučajno ali neslužajno je bil vendarle doli. — Razgovor se je vršil o enotnem postopanju pri prihodnjih volitvah, da bi se Furlani ne dali voditi za nos iz Gorice. Videti je, da furlanski možje se hoté zaresno otresti židovsko-advokatske komande iz Gorice!

Na goriški pošti je od 18. do vstetega 24 t. m. čas za odposiljanje blaga od 8. zj. do 7. zvečer. Vendar je priporočati, da se nesejo zavoji na pošto že dopoldne, sicer ni gotovo, da se odposljejo še istega dne. — Priporočá se tudi, da vsakdo priloži v zavoj ali v košek še jeden naslov, kamor je pošiljatev namenjena! Dogaja se, da se

naslov odtrga, in v takem slučaju pošta odpre zavoj in dobi notri naslov.

Tudi pri c. kr. poštne uradu na kolodvoru se sprejemajo od 18—24. t. m. denarne in vožne pošiljatve od 8. ure. zjutraj do 7. zvečer.

Iz Renč. Starešinstvo je dovolilo v svoji seji 9. t. m. 500 gld. za vipavsko železnico, a 500 gld. zložijo zasebniki. — V proračunu za l. 1897. je tudi svota 20 gld. za „Slogine“ zavode v Gorici.

Srečen padeč. — Neki Rijavec na Trnovem je padel s 16 m. visoke bukve, a se ni nič poškodoval, le malo pretresel se je! Zares, srečen padeč!

Iz Ustja se nam piše, da so tam dobili novega župnika v osebi veleč. g. Jakoba Bajca. Priredili so mu lep sprejem in se je župljanom že zelo priljubil.

Društvene vesti.

„**Goriški Sokol**“ je veliko izdal za darove o priliki „Miklavževega“ večera. — Vrhu tega so mu prihiteli na pomoč:

Svečar Jernej Kopač 312 kosov medenega peciva. — Trgovec Jeretič vse papirnate zaključice. — Gospa J. Ušajeva pomeranč in jabolk. — Prof. J. Ivančič 5 kron. — Rodbina Bizjakova iz Dornberga 2 kroni. — „Goriška tiskarna“ A. Gabršček za 87 kron raznega blaga. — Neki drugi gospod konfetov. Par darovalcev je neznanih. — Presrečna hvala vsem dobrotnikom.

„**Vinarsko društvo za Brda**“ ima v ulici Barzellini veliko zalogo pristnih briskih vin, pridelek svojih članov, t. j. bela vina in rebulo po raznih cenah; potem črna vina, modro frankinjo in navadno črno vino. Priporočamo gospodom v mestu in na deželi, ki potrebujejo dobra, zdrava in naravna vina ter so se doslej posluževali mogoče pri naših narodnih nasprotnikih, da se obračajo za svoje potrebe neposredno na to društvo, ki ima lepo a tudi težko nalogo, spravljati med svetom v kupčijo svoje naravne pridelke.

Ostala Slovenija.

Trst. — 7. t. m. je močna visoka plima preplavila vse obrežje in se razlila tudi po bližnjih ulicah. — Javni shod pol. društva „Edinost“, ki se je vršil 6. t. m. pri sv. Mariji Magdaleni spodnji, je bil kar najsijajnejši. Ljudstva je došlo toliko, da je bila sobana mnogo premajhna; mnogo poslušalcev je slo-nelo ob oknih, samo da so mogli slišati govore svojih narodnih voditeljev. Razpravljala se je resolucija, ki je bila stavljena že na drugih enakih shodih in ki se tiče osnutja c. kr. okr. glavarstva za Trst in okolico; dr. Gregorin je v obsežnem govoru pojasnjeval delokrog občine in bodočega okr. glavarstva, ter najtopleje priporočal vsprejetje resolucije. Slednja je bila enoglasno sprejeta in govornik pozdravljen z burnimi „živio“-klici. Po shodu je bila jako živahna zabava. Prepevala sta pevski zbor društva „Slava“ in pa kvartet društva „Velesila“, manjkalo pa tudi ni navdušenih napitnic. Z zadoščenjem v srcu, da dan ni bil zgubljen za naša narodna prava, so se vračali zborovalci pozno v noč vsak na svoj dom.

Istra. — V Pulju strašno deluje legár (tifus). Vsi zdravniki imajo noč in dan opravila s to kugo; ni skoro družine, v kateri ne bi bil vsaj eden bolnik za legárjem. V civilni bolnišnici leži 250 bolnikov, in ni več postelj na razpolago, v vojaški pa je čez 500 bolnih za legárjem. Oblasti so morale dati odpreti bolnišnico za silo v Vodnjanu. Občinstvu se priporoča v posebnih razglasih, naj uživa le zavreto vodo; več vodnjakov so zaprli, ker je voda sprijena. Vojaštvo ne sme na sprehode in se mu je hrana sboljšala, kajti dobiva večerjo in vina. Kolikor je le bilo možno, to so storile oblasti, da zaprečijo širjenje te nalezljive bolezni. — V Lošinju so končane občinske volitve, pri katerih je hrvaška stranka sodelovala. Ni sicer zmagala, ker se je rovalo proti nji tudi z nezakonitimi sredstvi, toda v primeri s prejš-

njimi volitvami more zaznamenovati velik napredek. V tretjem volilnem razredu je dobila 214 glasov, v drugem pa prav med meščanstvom 22 glasov. Hrvaška stvar se torej lepo razvija in vidno napreduje. Le tako naprej!

Kranjska. — Nemški red namerava osnovati v Šiški pri Ljubljani novo župnijo. Sedaj spadajo Šišenci v frančiškansko župnijo v Ljubljani. V Šiški se je zadnja desetletja prebivalstvo jako pomnožilo; ta vas ima več prebivalcev kot marsikatero mesto na Kranjskem. — Nove posojilnice snujejo na Dobrovi pri Ljubljani in v Škocijanu pri Mokronogu. — Občina Selce je imenovala preds. notarske zbornice, g. dr. Jarneja Zupanca, častnim občanom in sicer v priznanje njegovih zaslug za zgradbo nove šole v Št. Lenartu, za katero je g. Zupanc žrtvoval več tisočakov. — V Tržiču na Gorenjskem je umrl 82 letni učitelj Janez Debelak. Pokojnik je bil jeden najstarejših, če ne morda najstarejši učitelj na Kranjskem. — Št. Jakobsko-Trnovska ženska podružnica sv. Cirila in Metoda priredi 13. t. m. v „Narodnem domu“ v Ljubljani svoj občni zbor. — Radovljiški občinski svet je imenoval v svoji seji 2. t. m. g. ces. svetnika I. Murnika radi njegovih velikih zaslug za mesto radovljiško velikim navdušenjem častnim meščanom.

* **O poslovanju banke „Slavije“** od početka letošnjega leta do 30. septembra 1896. dohajajo nam uvaževanja vredna data: od 1. januarja do 30. septembra 1896. predloženo je bilo v življenskih oddelkih 3186 ponudeb z zavarovanim kapitalom 4.268.540 gld. Sprejetih bilo je 2639 ponudeb za kapital 3.590.240 gld. a. v. Zavarovalnina iznašala je v tej dobi 789.867 gld. 57 kr. a. v. Izplačanega kapitala po umrlih članovih bilo je letos do konca septembra 224.158 gld. 14 kr. Izplačanih kapitalov v obče od početka poslovanja banke do konca leta 1895. bilo je 25.553.849 gld. 30 kr. Rezerve in fondi iznašajo 7.298.184 gld. 77 kr. Vsem zavarovancem izplačala se bo tudi letos 10% dividenda. Ta ugodni uspeh kakor tudi jako ugodni pogoji za zavarovanje kapitalov in penzije so pač najboljšo priporočilo, da obujajo zaupanje v naš domači zavod.

* **Užigalice družbe sv. Cirila in Metoda** pozdravljajo vsi slovenski listi z veseljem, takisto tudi svinčnike družbe sv. Cirila in Metoda. Opozarjajoč novič narodne trgovce na to, izrekamo nadejo, da bo občinstvo povsod zahtevalo teh užigalic in teh svinčnikov. Zlasti bi bila dolžnost vseh članov družbe sv. Cirila in Metoda, da delajo na to, da se bodo povsod prodajale, oziroma kupovale te užigalice iz tovarne Pojatzijeve, kjer se izdelujejo Súdmark užigalice.

Štajerska. — 6. t. m. je umrl v Celju odvetnik dr. Friderik Babnik v 51. letu svoje dobe. Pokojnik je bil dober narodnjak in vstrajen soborilec za narodna prava spodnještajerskih Slovencev. Slava njegovemu spominu! — Zadnja deželnozborska volitev v mestni skupini celjski se ni vršila v zmislu zakona, vsled česar so se dr. Dečko in tovariši pritožili na državno sodišče. Na to pritožbo je ministerstvo notranjih poslov podalo protispis z dne 24. nov. t. l. št. 7606, v katerem priznava, da je pritožba dr. Dečka glede 56 volilcev opravičena. Razprava o pritožbi se bo vršila pri drž. sodišču 31. januarja 1897. — Geometrom v Ljutomeru je imenovan J. Lieber, rodóm Čeh, ki razume se precej slovenski. — V Ptujju se je naselil nov zdravnik, dr. Bela Štuhec, jako odličen Slovenec (v Gradcu in Celju znan kot izvrsten pevec). Upamo, da si jako hitro pridobi zaupanje meščanov in okoličanov. — Akademsko društvo „Triglav“ v Gradcu je imenovalo pesnika Aškercia svojim častnim članom ter mu priredilo v sredo, 9. t. m., slavnostni komers.

Razgled po svetu.

Proračunski odsek državnega zbora je razpravljal dne 15. t. m. nujni predlog poslanca Rusa radi odprave časnikarskega koléka. Sprejel je predlog poslanca Haa se ja,

da ta kolek se odpravi splošno z dnem 1. januarja 1898., ter drug predlog poslanca Romanca zuka, da kolek pri listih, ki ne izhajajo več kot trikrat na teden, preneha s 1. marcem 1897. Prvi predlog je bil sprejet z 20 proti 10, drugi z 20 proti 9 glasovom. Za oba predloga so glasovali tudi slovenski člani proračunskega odseka dr. Gregorčič, Povše in Robič. Poročevalec o dotičnem zakonu bo v zbornici dr. Russ. — V isti seji je poročal dr. V. pl. Fuchs o vladnem načrtu zakona radi duhovskih plač. Poročevalec je izdelal drug, duhovnikom ugodnejši načrt zakona, ali vlada ga ni sprejela; zato je poročevalec predlagal, naj se izvoli pododsek peterih udov, ki naj pregleda vladin in poročevalčev načrt ter stavi potrebne predloge odseku. V pododsek so bili izvoljeni: Beer, Fuchs, Kaizl, Kathrein in Pininski. Pri tej priliki je poslanec dr. Gregorčič nasvetoval resolucijo, s katero se vlada pozivlja, naj sprejema dobrohotno nasveto škofijskih ordinarijatov, ki zadevajo premembo sedanjih vikarijatov v župnije. Za goriške župnike je pa predlagal plačo 1000 gld., za duhovne pomočnike 600 gld., za stolne vikarije 150 več nego za kapelane; vikarji na deželi imajo že zdaj 160 več nego kapelani, in to jim ostane tudi pozneje. Zal, da je prav malo upanja, da bi se te številke sprejele, kajti minister je odgovoril, da po vladi predlagano zvišanje plač (v Galiciji in Dalmaciji) in prememba gledé na fasije, iz katerih se bodo izpuščale ustanovljene maše, bo zahtevala od države letnih 1.800.000 gld. Na prizadevanje poročevalca dr. Fuchsa se je vlada odločila, da bi zboljšala svoj predlog za toliko, da bi dodala k tej vsoti še 200.000 gld., tedaj skupaj 2 milijona, a više da ne more iti. Pododsek in pozneje odsek bodo o tem razsojevali; znatnih zboljškov ni lahko pričakovati. Pododsek mora svoje delo tako pospešiti, da bo koj po praznikih poročal o tem proračunskemu odseku.

Avstrija. — Naš cesar se snide koncem februarja na Kap Martinu s franc. predsednikom Faureom, v maju pa odpotuje v Petrograd. — Najstarejši državni poslanec, Poljak, prošt Ljudevit Buczka, je umrl. Imel je 82 let, poslanec pa je bil od 1861. l. — Grof Badeni hoče sestaviti večino, ki bi se posebno opirala na plemstvo. Grof Sternberg pa je v neki knjižici odkril, kakšen bode program novi plemenitaški stranki. Pred vsem priporoča plemičem, naj se na vso moč upirajo antisemitizmu. Če se isti ne zajezi, se ljudje ne bodo zadovoljevali z židovskim denarjem, temveč se polotijo tudi njihovih gradov. Potem naj se plemiči upirajo vsaki premembi sedanje državne oblike. Grof Sternberg torej hoče, da plemiči podpirajo dualizem in nasprotujejo češkemu državnemu pravu. Češke veleposestnike opominja, naj ne zapuajo Mladočehom, ki hočejo njihovo pomoč le izkoristiti v svoje namene. Grof Sternberg je tudi za nemški državni jezik. S takim programom plemstvo gotovo ne osreči naše države. — Državnozborske volitve se bodo bajé vršile med 10. in 20. marcem prihodnjega leta. — 12. t. m. je umrl v svojem gradu Fridau-u pri St. Pölten-u na Spodnjem Avstrijskem grof Ferdinand Trautmannsdorf, predsednik avstrijske gosposke zbornice in vrhovni komornik, v 72. letu svoje dobe. Bil je vedno v diplomatski službi, najprej pri konzulatih v Londonu, potem v Berlinu (kjer je bil njegov oče poslanik), l. 1868. v Vatikanu. L. 1877. je bil predsednik avstr. delegacije, od 1879. l. pa predsednik gosp. zbornice. — Deputacija poslancev iz Češke, Moravske, Koroške in Gornje Avstrijske je bila 11. t. m. pri ministerskem predsedniku in prosila, naj se druga železniška zveza s Trstom gradi čez Karavanke.

Ogerska. — Ogerska vlada je odpo-vedala avstrijski trgovsko in carinsko pogodbo. Trdi se, da je avstrijska vlada že bila pripravljena, da isto odpove, pa jo je ogerska prehitela. Tudi l. 1876. je došla odpoved trg. in carinske pogodbe od ogerske strani. — V Budimpešti je prišlo na vseučilišču proti prof. kirurgije Jos. Kovacsu do velikih izgrediv. Dijaštvo je nezadovoljno s profesorjem, ker je prestrog pri rigorozih, ter ga je sprejelo s psokami in klicanjem „Abzug Kovacs!“

Se hujsa buka je nastala, ko je hotelo redarstvo posredovati. — Ministerski svetnik dr. Aleks. Darday je imel te dni neko predavanje v pravniškem društvu, v katerem je dokazoval potrebo državnega nadzorstva cerkvenih posestev. To predavanje je menda imelo namen narod pripraviti na podržavljenje cerkvenih posestev. Obnoviti se misli na Ogerskem neki patent ces. Jožefa II., ki se je bil svojedobno razveljavil. Vlada hoče duhovščino spraviti bolj v odvisnost, da ne bi mogla delovati proti cerkveno-političnim zakonom in da bode morala bolj pospeševati madjarizacijske namene. — Adresna razprava v ogerskem zboru je v toliko zanimiva, ker so sedaj prvič izdali člani ljudske stranke svojo adresu. V tej adresi se zahteva odgovor na to, zakaj se v prestolnem govoru niso omenili zunanji odnosi. Večjo vrednost bi dobila ta zahteva, če bi Madjari prej uredili svoje notranje odnose in bolje ravnali s svojimi nemadjarškimi podložniki.

Ostale države. — Predsednik francoske republike F. Faure obišče pomladi ruskega carja v Petrogradu, da s tem vrne obisk carjev v Parizu. Faure bode v Petrogradu po carski sprejet. Mnogo se je pisalo o tem, da po francoski ustavi ne more predsednik republike obiskati in zastopati Francije na evropskih dvorih; kakor se sedaj vidi, pa je to vendarle mogoče. — V Stari Srbiji (turški pokrajini) je nedavno umrl skopeljski metropolit nagle smrti. Sestra pokoj. metropolita Metoda je ovadila turški oblasti, da so Grki metropolita zastrupili, na kar se je začela preiskava. Novoizvoljeni metrop. Ambrozij se ne upa v metrop. cerkev, ker se boji, da ga ljudje ubijejo. Zaprt je v grški cerkvi. Kot Grk je hotel odpraviti slovansko službo božjo in uvesti grško. Tamošnje prebivalstvo pa, ki je večinoma srbske narodnosti, je drlo v cerkev in zahtevalo slov. službo. — V sosednji Srbiji se sklicujejo tabori, na katerih protestujejo proti izvolitvi Grka Ambrozija skopeljskim metropolitom in pozivljajo vlado, da v Carigradu stori potrebne korake, da se ta volitev razveljavi. Srbski poslanik je baje pri turški vladarju že dosegel, da sultan ne potrudi novega metropolita. — Nemčija si prizadeva pridobiti naklonjenost Rusije. Po nemških listih se poroča, da se dardanelške ožine odpró za ruske vojne ladije, za druge evropske vojne brodeve pa naj ostanejo zaprte. S tem se po mnenju teh listov ne oškodujejo koristi drugih evropskih oblasti. V resnici pa ima ta pisava namen, napraviti razdor med Rusijo in Francijo, ker se glede dardanelškega vprašanja ne vjemati te dve državi. Nemci pa bi silno radi baš zato spravili to vprašanje na dnevni red. — Španci mislijo prodati Kubo Zjedinjenim državam. Že l. 1865. so Zjed. države hotele kupiti Kubo, a tedaj so bili Španci še preponosni, da bi jo prodali. Sedaj pa so jih večkratni porazi in trajne sitnosti na tem otoku precej ponižali, in se morda kupčija dožene, če so le Američani pripravljani Špancem dosti za Kubo plačati. — Guvernerjem za nemške naselbine v vshodni Afriki je imenovan polkovnik Lieberth. Pričakovati je, da bode novi guverner bolj človeško ravnal z ubogimi črnci nego njegovih predniki. — Laški konzul Cechi v Zanzibaru je organizoval večjo ekspedicijo do obrežja Vehi-Sebreja. V karavani sta bila dva pomorska častnika, nekaj drugih ital. častnikov in vojakov in 70 dobro oboroženih zamorcev. Divji rod Somali je napadel ekspedicijo in pobil skoro vse moštvo, med njimi konzula in vse častnike. Le trije menda so utekli, drugo je vse mrtvo ali smrtno ranjeno. Cechi je že od prej znan kot vstrajen preiskovalec Afrike; laška literatura ima od njega že več knjig geografske in etnološke vsebine.

Razgled po slovanskem svetu.

† **Dr. Josip Kopač.** — Dne 8. t. m. je umrl v Zagrebu naš rojak, odvetnik dr. Josip Kopač v 59. letu svoje dobe. Porojen je bil v Šoštanjju pri Celju, pravniške nauke je slušal najprej v Padui, potem pa v Pragi. Ko je dobil doktorat, je nastopil prakso pri finančni prokuraturi v Trstu, od tam pa je odšel v Zagreb in vstopil kot odvetniški

koncipijent v pisarno dr. Mrazovića. Od l. 1867. je imel svojo odv. pisarno, katero je s svojim znanjem in pravniško spretnostjo povzdignil, da je mnogo časa bila na glasu kot prvega reda. Bil je prav iskren Slovan, vedno je izrekal upanje, da se kedaj Slovenci in Hrvati združijo v jeden narod, večkrat je obžaloval, da se ni Hrvaotn rodil kak Janez Bleiweis, kateri bi znal odgajati ljudstvo in ga pripravljati za narodno in politično borbo. V politiki ni javno nastopal. Pač pa je bila njegova hiša vedno odprta zlasti slovanskim gostom, ki so obiskovali Zagreb, potem pa tudi tujim politikarjem, s katerimi se je lahko brez tolmacha razgovarjal. Govoril je namreč slovenski, češki, hrvaški, nemški, italijanski in francoski jezik P. v m.!

Hrvaška. — Sedanjemu hrv. banu se mora priznati, da je upravo precej izjednačil z ogersko. Vse napake ogerske uprave so se prenesle na Hrvaško. Posl. Jakčin je v proračunskem odseku hrv. sabora trdil, da obč. predstojniki in tajniki na Hrvaškem narodu več škodujejo nego toča ali živinska kuga. Povsod vlada absolutizem, vse je odvisno od volje velikih županov. Oblastva demoralizujejo narod s tem, da se veliki župani in okr. načelniki mešajo v volitve obč. funkcionarjev. Obč. nam se usiljujejo taki ljudje za načelnike, ki nimajo nikake sposobnosti, samo da znajo slepariti pri volitvah. V Plešenici imajo obč. tajnika, ki je že zakrivil mnogo nasilstev in nezakonitostij. Poslanec je navel več slučajev. Vse pritožbe nič ne pomagajo, ker zna tajnik za vladno stranko dobro delovati pri volitvah. V vojakovski občini se je zgodilo pred desetimi leti neko poneverjenje, ki se dandanes ni urejeno. Občina je dobila 30.000 gld. za razne prodaje, a prebivalstvo ne more izvedeti, kje je denar. V občini Staza je še nedavno bil obč. načelnik nekdo, ki je 10.000 poneveril in pozneje v ječi umrl. Načelnik občine Seli je tudi 4000 gld. poneveril in v ječi umrl. Bivši obč. blagajnik v Martinski vasi je v ječi itd. Vse to se godi takorekoč pred očmi vlade, v zagrebški županiji, koje veliki župan Kovačević je v veliki milosti pri vladarju. Kakšne razmere pač morajo biti še le v drugih krajih kraljevine? Hrvaška uprava je pod banom Khuen-Hedervary-jem zgubila popolnoma svoj evropski značaj.

Dalmacija. — Pri občinskih volitvah za mesto Kotor, dne 10. t. m., je v III. volilnem razredu hrvaška stranka sijajno zmagala. Od te stranke je bilo oddanih 436 glasov, 10 jih je pa komisija odbila. Red je bil uzoren. Ako bi bilo treba, imeli so še 200 glasov pripravljenih. Volili so vsi hrvaški volilci III. vol. razreda, za njim vsi okoličani, ki imajo volilno pravico, in sicer iz Lepetana, Mrčevca, Kavaca, Bogdašića, Spiljara in Škaljara, ter oni iz Lastve in Tivta, ki imajo volilno pravo v kotorski občini. Tudi srbski kmetje iz Kavaca in Mrčevca so glasovali za Hrvate, z besedami: „Mi čemo s bračom, ako nas dijeli vjera, ne dijeli nas krv!“ Živeli zmagovalci! Živela bratska zavest med Hrvati in Srbi. Radi verjamemo, da je vsled te zmage, ki je za Kotor prva te vrste, bila navdušenost nepopisljiva. — V **Arbanasih** pri Zadru si osnujejo hrvatsko tamburaško društvo. Srečno bilo! — Dne 2. t. m. je umrl v Splitu Angelo Katalinić; več let je bil predsednik trgovske in obrtniške zbornice, častni in podporni član raznih narodnih in dobrotnih društev ter odlikovan z raznimi redovi našega cesarja, papeža in grškega kralja. „Dika rodu i otačini“, kakor piše „Jedinstvo“ v nekrologu, „lahka li zemlja domača!“

Bosna-Hercegovina. — V „Bošnjaku“ čitamo to-le: „Ni dolgo tega, kar smo javili, da se Srbi in Črnogorci veselí in na vse strani razširjajo vest, da se je turški sultan odrekel svojih suverenskih pravic nad Bosno-Hercegovino. To vest je razglasil v svet parizki list „Le Nord“ ter so jo po njem vzeli Srbi brez premisleka. „Male Novine“ se neizmerno veselí in že zidajo gradove v oblake; iste trde, da je ta vest mogoča in ni nikakor brezmiselna. Ako „M. Nov.“ to trde, se zelo motijo. Nemogoče je to radi tega, ker se sultan neče odreči teh pravic in

se jim tudi ni odrekel; tudi njega mora veseliti, ko vidi, da naš mohamedanski živelj, ki je v množini v teh deželah, vživa dosti pravic in so zakoni njemu ugodni; brezmiselna pa je ta vest zato, ker bi Srbi ne mogli upravljati dežele, ko še svojih odnosjev ne morejo urediti. Dežela je potrebna še mnogih in velikih troškov, srbske blagajnice so pa prazne.“ — Ta odgovor „Bošnjaka“ prinašamo svojim čitateljem, ker se nam zdi verjetnejši nego nasprotne vesti, ki se še vedno širijo po svetu, da je namreč sultan oddal svoja prava Srbiji in Črni gori, potem pa, da Nj. V. naš cesar je podelil srbskemu kralju naslov „kralja bosenskega“. Iz omenjenega lista se vidi, da so vladni krogi v Sarajevu uverjeni, da sedanje stanje v teh deželah ostane še dolgo časa neizpremenjeno, ker „se sultan neče odreči svojih pravic in se jih ni odrekel“, kakor pravi „Bošnjak“; s tem je po našem mnenju toliko rečeno, da prvič: Srbija in Črnagora ne dobita Bosne, drugič pa: da je tudi čas priklopljenja teh dežel od strani naše monarhije še precej daleč. — Iz Sarajeva in Mostara so odšle na Dunaj deputacije srbsko-pravoslavni občin, da zaprosijo za avdienco pri cesarju. Te deputacije hočejo prositi za bolj slobodno občinsko upravo glede cerkve in šole. — „Bošnjaku“ se poroča iz Trebinja, da so našli v neki jami pri Grebanu, v občini Kurtovići, množino kostij posebne vrste medveda, ki je že davno izumrl. To je že druga najdba kostij tega medveda v Hercegovini. Prvikrat so jih našli v Preslici, v konjiškem okraju.

Češka. — V Pragi je začel izhajati nov tednik „Nové listy“ s krščansko-socijalnim programom. — Nemci v Trutnovu so pokazali zopet na najneestrpnejši način svojo kulturo. Ubogi Čehinji je umrl sin; napravila mu je skromen spominek s češkim nadpisom, Nemci so ji ga izrovali in morala je napraviti nemški napis. — O uravnavi Vltave in Labe se že dolgo razpravlja. Komisiji, sestavljeni v ta namen, dovolilo se je za prihodnje leto od države 800.000 gld., od dežele pa 400.000 gld., zraven pa še 100.000 gld. podpore. „Nar. Listy“ pravijo o tem: „Malo je pač to, toda to bode za češki reki Vltavo in Labo, pa ne za Dunav!“ Župan praški, Vincencij Gregor, se je odpoval temu častnemu mestu, ker mu je minila triletna doba. V zadnji seji mestnega zastopa se je poslovil od obč. svetnikov.

Moravska. — V Brnu so osnovali krščansko-socijalno društvo. Dasi je društvo nemško, je vendar večina članov češke narodnosti. Zato pa to društvo narodnim Nemcem nič prav ne ugaja; bojé se, da se bode pod plaščem kršč. socijalizma razširjal češki upliv v Brnu. Da je večina Čehov v tem društvu, prihaja od tod, ker so v Brnu mali obrtniki največ Čehi; kršč. socijalizem pa ima oporo najbolj v malih obrtnikih.

Galicija. — Rusine hočejo odlični krogi na vsak način še bolj razdružiti, kot so dosedaj. Listi poročajo, da se tam snuje nova rusinska katoliška stranka in da namerava rusinska duhovščina demonstrirati proti cepljenju rusinskega naroda in proti prouzročitelju tega cepljenja, kardinalu-metropolitu Sembratowiscu. — Dež. odbor je sklenil, da ne predloži dež. zboru predloge, da bi se vpeljala v Galiciji direktna in tajna volilna pravica na kmetih. Gospoda, ki ima sedaj pravo besedo v Galiciji, le dobro ve, da bi jo volilci popolnoma prezrli, ako bi mogli voliti brez nadzorovanja. Da se to prepredi, ostanejo volitve po volilnih možeh. Dež. odbor se sklicuje na to, da ne gre vsako leto preminjati volilnega reda, ker se je lani premenil, pomnožilo se je bilo namreč število poslancev.

Srbija. — „Male Novine“ v Belgradu veselo pozdravljajo v uvodnem članku jedne zadnjih številk združenje jugoslovanskih poslancev v našem drž. zboru. Članek končuje z besedami: „Mi sa iskrenom in bratskom simpatijom pratimo rad tamošnje naše braće, pa smo s velikim zadovoljstvom primili i ovu viest o njihovom novom pokretu. Južnim Slovenima spas je u njinoj zajedničkoj slozi i ljubavi, a što god tome vodi, zaslužuje naše simpatije i potporu.“ To res bratsko pisanje belgradske lista zasluži na vsak

način naše pohvale in priznanja, ob enem pa bodi za vzgled Srbom v Hrvaški in Dalmaciji, ki često prav vidno nasprotujejo svojim najbližji bratom — Hrvatom. «Bračo, samo složno, slogom sve je možno!»

Bolgarija. — Trgovinska pogodba z Avstro-Ogersko je že dognana in se v kratkem podpiše. Največja težava je bila radi carine od čevljev in narejene obleke. Naposled se je določila carina na 280 frankov od čevljev in 300 frankov od narejene obleke. Vlada se sedaj baje začne pogajati glede trg. pogodbe z Rusijo in Anglijo. Z novimi pogodbami se oživi trgovina v Bolgariji. Surovine se bodo sedaj lahko izvažale, ki se doslej niso mogle. Obrtnije pa pogodba ne povzdigne dosti, ker se odpre tujim izdelkom bolgarsko trgovišče. — 14. t. m. je otvoril knez Ferdinand zasedanje sobranja. Prestolni govor je bil sprejet navdušenjem, posebno na onih mestih, kjer je govoril o odnošajih do Rusije. Knez je poudarjal, da so se pri njegovem potovanju na Rusko še bolj utrdile neporušne vezi mej Rusijo in Bolgarijo.

Rusija. — Ministerski svet je odredil, da se da dovoljenje nekaterim novinarjem za izdajanje novih časopisov. Med temi je nekaj takih, ki pripadajo čisto liberalni stranki. Razun dovoljenja izdajanja so dobili vsi tudi pravo, da se jim ni podvreči preventivni cenzuri. Ker že od davna niso bila taka dovoljenja izdana, smatra se to početkom slobodomiselnega pota, na koji ruska vlada najbrž krene. V isti seji je izjavil minister notranjih poslov, Gorevkin, da se sklenejo zakoni v obrambo židov, ki so sedaj odvisni od upravne samovolje. — Ruski car je izdal naredbo, s katero se odstranjujejo nekatere proti Poljakom naperjene postave. — Car je naročil železniškim upraviteljsvom, naj brezplačno prijemajo na železnicah žito in darove za stradajoče Indijce. To bode gotovo koristilo ruskim interesom v Aziji. — Iz Petrograda se je pred kratkim poročalo, da je Rusija dobila od M en e l i k a jedno luko in nekaj zemlje ob Rudečem morju. V vsem se kaže težnja ruske politike, da zadobi prvenstvo nad vzhodom. Poleg sibirskje železnice, ki se jako hitro gradi, zagotovi si tudi morskjo pot v vzhodno Azijo. Značilno je, da je Rusija na tem pomorskem potu izbrala prav tisti kraj, ki se dotika franc. kolonije Obok. To, da bode vihrala ruska in francoska zastava na kraju Rudečega morja, dokazuje dovelj, da sta se obe državi sporazumeli za daljne vspešno postopanje v vzhodni politiki.

Raznoterosti.

*Opica — morilka. — Neka častnikova udova, imenom Klara Löcsy v Budimpešti, je imela veliko veselje z živalimi. Kupila si je opico in dva velika psa. Udovina služabkinja je zanemarjala opico, da je ostala večkrat gladna. Ko je nekega dne stopila gospa v sobo, hotela se je opica brzkone maščevati radi zanemarjenosti nad njo, skočila je na njo in trgala kose mesa raz obraz. Sluge so komaj odgnali besno žival ter jo zaprli, gospa je umrla po treh dneh v strašnih bolečinah.

*Senzacionalni izum. — Neki pariški list je donesel brzjavko iz New-Yorka z dne 20. p. m., katera je iznenadila cel svet. Znani izumitelj Edison iznašel je pripravo, s katero more slepcem povrniti pogled s pomočjo Röntgenovih žarkov, seveda le v slučaju, če vidni živci niso mrtvi. Dosedanji poskusi na dveh slepcih so se Edisonu popolnoma posrečili. Vso svojo pozornost hoče Edison obrniti v popolnjenje tega izuma. Ako se mu posreči, da pomore vsaj polovici teh nesrečnikov, da spregledajo, bode mu človeštvo hvaležno in ga prištevalo k prvim dobrotnikom in ženijem. Radovedni smo na daljne vspehe tega izuma.

*Redka slučajja. — Prošli mesec je v Geirungu praznovala zakonska dvojica Pisko svojo srebrno poroko. Pri obedu je bil navzoč tudi 80letni oče gospe Pisko. Bil je dobre volje in pripovedoval razne anekdote. Hkrati se je zgrudil s stola — mrtev. Zadel ga je

bila kap. Ko so se navzočniki trudili, da ga obude v življenje, je prišel brzjav, naznanjajoč, da je ravnokar umrl jubilarjev oče!

* Zopet izseljenec v Brazilijo. — Raznim trmastim ljudem ne pomagajo ne dobri nasveti, ne propovedi, ne vzgledi; oni kar siloma drvé v svojo nesrečo. Kljub temu, da se je že toliko govorilo in pisalo v svaritev pred izselitvijo v Brazilijo, vendar vse to ni pomagalo. Minolo nedeljo prepe-ljalo se je zopet 850 izseljencev iz Hrvatske. Kranjske in Ogorske preko avstrijsko-italijanske meje v Genovo. Preko 200 teh nesrečnih zaslepljencev pridržale so oblasti na Reki, ker niso imeli voznih listkov. Agent za izseljevanje je baje pravil v Korminu, da je sklenil z glavno agencijo braziljsko pogodbo, glasom katere mora preskrbeti 15.000 (!) izseljencev za Brazilijo. Umevno je, da ta nepoštenjakoviči mami ljudi na vse možne načine, samo da jih pregovori in da dobi svojo provizijo!

* Umetnost priporočevanja po časnikih postaja tem težavnejša, kolikor se izdelovalci blaga drug družega prekosliti skušajo. Če hoče priporočilo kaj izdati, mora biti nenavadno, mično in prijetno. Ono mora mikati in vabiti, in to zamore le resnična lepota. Pot nam kažejo v tem oziru toliko raznovrstne priporočbe Kathreinerjeve sladne kave. Nov dokaz temu je krasno izdelana priloga današnje številke našega lista, ki bo naše bralce gotovo razveselila. Kakor se je „Kathreinerjeva deklica“ lani vsem prikupila, tako se bo tudi današnja ljubka devojčica. Otroški uzklík „meni diši najbolje“, bo marsikoga napeljal, da tudi sam poskusi, ali je ta kava res tako dobra.

Narodno gospodarstvo.

Močnejša drevesa je najbolje presajati po zimi, kadar je zemlja zmrzla. Kolikor več prsti si odnesel na drevesnih koreninah na novo mesto, toliko več upanja je, da se drevo prime. Spomladi je treba takim presajenim drevesom večkrat prilivati, ako ni vreme že samo na sebi vlažno.

Dobro zdravilo konjem, ki imajo nadohu. Naberite dobro zrelih črnih brinjevih jagod, stolci jih in zmešaj z nekoliko strdi (medu). Dobro je tudi priliti nekaj lanenega olja. To vse se napravi v svalke, kateri se dajejo konju po 2 do 3 krat na teden. Tako mi je svetoval prijatelj, ki je na ta način popolnoma ozdravil bolnega konja.

Varujte pajke. — Navadni ljudje smatrajo pajke za škodljive živali in jih pridno pokončujejo. Kdor pa pajke bolj opazuje, se je že prepričal, da so na polju in v gozdu jako koristne živali. Pajki polove v svoje mreže neštevilno škodljivih mrčesov, posebno listnih ušij.

Kruh obvarovati, da ne plesni. — Hlebi naj se koj po peki denejo v žakelj, v katerem je še nekaj moke, in sicer tako, da hleb leži na hlebu z zgornjo skorjo. Žakelj naj se potem zaveže in obesi v zračnem hram. Tako spravljeni kruh ostane svež 4 do 6 tednov in prav nič ne plesni. Predno se hleb načne, okrtaj naj se s čisto krtačo in položijo čez noč v klet, da postane zopet mehak. — Tako svetuje „Steir. Landb.“

Ptiče krmi po zimi, kadar jim manjka hrane. Krma se pa ptičem ne sme dajati v sneg, kjer se izgubi, in blizu grma, jo pa deni na kak drug kraj, okrog pa nasadi protja, da mačka ne more hitro planiti po ptičih in ji lahko uidejo. Kruha pa ne dajaj ptičem. Kruh se skisa, ako se zmoči, in ptiči potem poginejo, ako ga jedo. Najboljša krma je konoplino seme, zmet oves, solnčnične in bučne peške, špeh, orehova jaderca in kaj podobnega.

Zoper konjske grinte priporočajo naslednje mazilo, s katerim namaži zvečer prav dobro grintovo kožo, zjutraj pa jo izperi z milom; 60 delov živega srebra (dobiti v vsaki lekarni), 450 delov vazeline, 60 delov terpentina in 250 delov zvepla.

Za vinorejce. — Iz „Kmetovalca“ potiskujemo: Vprašanje: Imam več sodov

letošnjega vina. Kar je slabšega, se je že očistilo, boljše vino z brega je pa še vedno motno, kakor rebulja. Kaj naj naredim s tem vinom, da se očisti in ne pokvari? Klet imam pod zemljo, in sicer še precej gorko (J. V. v O.)

Odgovor: Da se mlado vino iz boljših leg še ni očistilo, in to v kleti, ki je precej topla, je vzrok to, ker sladkor se ni kipel. Ko bo kipenje ponehalo, kar se utegne zgoditi, kadar nastane hujši mraz, se bo vino samo od sebe očistilo, in ko se to zgodi — brž ko ne proti koncu januarja — je pa pretočite. Kaj drugega s takim mladim vinom ne počnite. Morda ima vino malo česlovine v sebi, ker je prekratek čas vrelo na tropinah: no, to nič ne škodi, ker je še vedno čas dodati česlovine v obliki tanina. Česlovina namreč naredi, da zakrkejo beljakovine, ki plavajo v vinu, in se potem vsedejo na dno. Če se vino ne očisti do pomladi, potem skušajte v posebni steklenici očistiti je z želatino. Ako poskusno vino čistilo sprejme, potem morete vse vino tako očistiti, ako ne, morate pa poskušati z dodajo tanina. To, kar vam skušnja pokaže z majhno množino vina, naredite potem z vsem vinom.

Književnost.

„Slovanska knjižnica“ izide 15. januarja št. 57-58. — To bo lepa knjiga, na katero opozarjamo že zdaj svoje čitatelje. Dve odlični pisateljici češki sta živeli nekaj časa na Slovenskem, in sicer Ana Řeháková na Gorenjskem na Bledu in v Bohinju, Gabrijela Preissová pa na Koroškem. Prva je napisala več obrazov in povestij pod naslovom „Povesti s potovanja“, druga pa „Korotanske povesti“; jedne in druge so zbudile med češkim narodom veliko hvale in občudovanja, a kritika jih je označila kot biserje češke leposlovne književnosti. V jednih in drugih se takó divno opisujejo najlepši kraji slovenske zemlje, naše šege in navade, da noben Slovenec bi ne mogel tega lepše storiti. — Prevod sta oskrbela visokošolca v Pragi gg. A. Dermöta in Ivan Kunštič. — Knjiga bo v vsakem pogledu krasna; ako bo le mogoče, prinese tudi slike in življenjepisa obeh pisateljic. — Pri vsakem navadnem založniku bi take knjige ne dobili izpod 80 kr., v „Slovanski knjižnici“ pa jo dobi vsakdo za ubornih 30 novčičev v hišo! Zategadel se je le čuditi, da ta knjižnica ne šteje niti 600 naročnikov! Ako pomislimo, koliko knjig je prišlo že v svet potom te knjižnice, da, ko lahko rečemo, da je to podjetje vsaj deloma pokrivalo mizerijo na knjižnem trgu, tedaj smelo trdimo, da bi moralo slovensko občinstvo nekoliko bolje podpirati založnika, ki vstraja v kljub vsem prevaram in bridkim skušnjam. — Naročnina za celo leto znaša le gl. 1.80, ali 15 kr. za snopič. — Doslej je izšlo že 56 snopičev. Razun 1., 3., 5. in 34. so še vsi na prodaj.

„Knjižnica za mladino“. — 24. snopič izide 20. januarja. Takrat se šele naznani, ali bo izhajala tudi prihodnje leto. Ako se do tje proda vsaj za 1000 gl. knjig iz zaloge, bo izdajateljstvo nadaljevalo, ako ne, pa ne.

„Koledar“ iz naše tiskarne je izšel. Poleg navadne koledarske vsebine prinaša dve povesti in drugi del Rutarjevih spisov o goriški deželi. Stranij je nad 200. Cena 50 kr. Naročniki „Soče“ na deželi, ki plačajo do konca t. l. naročnino za celo prihodnje leto, dobé koledar brezplačno.

„Popotnikov koledar za slovenske učitelje“ je naša tiskarna skoro že dotiskala. Do konca meseca ga že dobé vsi oni, ki so si ga naročili. — Šematizem solstva in učiteljstva je bil sestavljen po najnovejših podatkih od novembra in decembra. — Cene so: lično v platno vezan gl. 1.40, z zlato obrezo gl. 1.50, v usnje vezan gl. 1.70, z zlato obrezo gl. 1.80.

Dostavljamo, da koledar dobé le tisti, ki pošljejo denar naprej. S pošiljanjem „na upanje“ imamo prežalostne skušnje.

Loterijske številke.

12. novembra:					
Dunaj	87	15	25	14	32
Gradec	56	51	83	69	6
16. novembra:					
Brno	73	21	36	41	56
19. decembra:					
Trst	19	60	3	30	7
Inomost	25	30	85	87	90
Line	66	54	2	13	87

Dunajska borza

19. decembra 1896.

Skupni državni dolg v notah	101	gld.	30	kr.
Skupni državni dolg v srebru	101	"	30	"
Avstrijska zlata renta	122	"	70	"
Avstrijska kronska renta 4%	100	"	75	"
Ogerska zlata renta 4%	122	"	25	"
Ogerska kronska renta 4%	99	"	15	"
Avstro-ogerske bančne delnice	936	"	—	"
Kreditne delnice	365	"	—	"
London vista	119	"	90	"
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58	"	85	"
20 mark	11	"	76	"
20 frankov	9	"	53	"
Italijanske lire	45	"	35	"
C. kr. cekini	5	"	68	"

Tržne cene.

za 100 kilov

Kava: Santos	gld.	132	—	do	140	—
Sandomingo	"	160	—	"	—	—
Java	"	160	—	"	164	—
Cejlon	"	185	—	"	—	—
Moka	"	192	—	"	—	—
Sladkor	"	35	—	"	35 1/2	—
Speh	"	52	—	"	56	—
Petrolij v sodu	"	18 3/4	—	"	—	—
v zaboju	"	6-10	—	"	—	—
Maslo surovo	"	64	—	"	66	—
kuhano	"	81	—	"	82	—

Moka: (Majdičeva):

št. 0 gld.	15-45,	št. 1 gld.	14-95,	št. 2 gld.	14-45,
3	13-85,	4	13—,	5	12-45,
št. 6 gld.	11-45,	št. 7 gld.	9-45		

Ogerska:

št. 0 gld.	15-10,	št. 1 gld.	14-20,	št. 2 gld.	14-10,
3	13-30,	4	13-20,	5	12-80,
št. 6 gld.	11-80,				

Otrobi debele	gld.	4-60	do	4-70
drobne	"	4-60	"	—
Turšica navadna	"	5-40	"	6-40
Oves	"	6-50	"	7.—

CENIK

mlinov „Erste Ofen-Pester Dampfmühlen“.
Via Cappuccini N. 11,

(v bivši tovarni sladkorja).

Pšenični gres N.	B	fl.	15-60
" "	C	"	15-10
Pšenična moka	0	"	15-40
" "	1	"	14-60
" "	2	"	14-40
" "	3	"	13-70
" "	4	"	13-50
" "	5	"	13-10
" "	6	"	12-20

v vrečah po 100 kg. brutto za
neto z večjo vred v zalogi v
Gorici. — Plaćilni pogoji:
V teku 14 dneh 1 1/2 % scotia
28 1/2 % brez

Pšenične otrobi drobne a fl. 4-45 — debele a fl. 4-75,
zob a fl. 7.—, turšica ogerska fl. 5-30, domača fl. 0.—.
Sol, a fl. 10.—.

Za več ko 25 stotov (kvintalov) po sporazumljenji.

Zaloga pridelkov iz Monastera.

Riž mutico La a fl. 26 za 100 kg.

in ceneje vrste od drugih tovarn.

Vino za domačo rabo v sodčkih po 56 litrov:

pa 16, 18, 20 in 24 kr. liter.

Vse brez zaveze.

Zdravnik

Dr. M. Keršovani

se je preložil v lastno hišo

v ulico Barzellini

h. št. 2.

215 2-1

zraven „Sloginih“ zavodov.

Ordinuje kot navadno.

Za mlekarje in gospodarje!

Tvrka G. Ferd. Resberg v Gorici je spravila v trgovino novo vrst moke za rejenje živine, katero uporabljajo že v planinskih deželah vsi živinorejci in mlekarji. Ta S. 123 8-11

moka za pitanje

je pripoznana po c. kr. kmetijskem poskušališču v Gorici kot izborna sredstvo za rejenje in jo priporoča odjemnikom radi svoje redilne lastnosti za boljšo kakovost kravjega mleka.

Moka za pitanje se dobiva v zaznamovanih in s svincem zapečatenih žakljih od 50 kg. po 3 gld. pri tvrdki

J. Kaučič v Gorici

na Kornju ter pri tvrdki G. Ferd. Resberg v Gorici v stari cukrarni v kapucinski ulici. P. 53 7-8

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda 218
s sedežem v Gorici, ulica Barzellini št. 20.
priporoča po nizki ceni

svoja pristna briscka vina: rebulo, modro frankinjo in druga navadna črna vina, pridelke svojih članov.

Ivan Domicelj v Korminu

na glavnem trgu v nekdanji Pallovi hiši

priporoča rojakom iz Brd svojo trgovino jedilnega blaga in domačih, zunanjih pridelkov, n. pr. sladkor, kavo, riž, olje, moko in druge reči, dalje petrolij ter raznovrstne sveče za cerkve in pogrebe. 68 3

Postrežba je vestna in poštena, cene zmerne.

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. 32, 25-25

Rojaki! Pozor!

Gostilna „Pri petelinu“

ulica Ghega št. 7. - v Trstu - blizu j. kolodvora

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je uredil svoje gostilniške prostore tako, da more priti v nje gospod in priprost kmet. Postreže se vsakega z dobrim jedili in izbornim črnim ali belim naravnim vinom, in sicer po taki ceni, da se ne boji tekmovanja.

Gostilna je vedno preskrbljena z domačo posušeno in svežo presičevino, pristnim salamom, klobasami, nanaškim ovčjim in drugim sirom.

Priporoča zasebnikom in krčmarjem svojo veliko zalogo črnega in belega vipavskega vina toliko iz zaloge v Prvačini kot v Trstu. Prodaja se na drobno in debelo in razpošilja po zahtevi na vse strani stroškov prosto.

Vina so teh-le vrst: modra frankinja, burgunder, izabela, rulandec stari in novi, belo staro in novo, rizling stari in novi itd.

Specijalitetna vina črna in bela iz l. 1892., 1893., 1894. in 1895. v steklenicah od 1 litra 80 kr., pol litra 40 kr. — Domači tropinovec se dobi tudi po naročilu v vsaki meri.

Gostilna je odprta od 7. ure zjutraj do polnoči. — Priporoča se svojim rojakom v Trstu in na dedeli, da ga počasté s svojim obiskom pri vsaki priliki, držé se gesla „Svoji k svojim“, beleži udani

Anton Vodopivec,
gostilničar.

94-7

Ne slišano še!!

V življenju se ne zgodi več tako redka prilika, da bi se moglo dobiti le za 2 gld. te-le potrebne predmete, in sicer 40 komadov: 1 prima-ura, najelegantneja, lepo pozlačena, z lepo verižico, točno kazoča, z enoletnim jamčenjem; 1 fina zapestnica za dame iz pariškega duble zlata; 1 najelegantneja zakopčnica za dame nove fačone; 1 krasna židana zavrtnica za gospode; 1 igla za isto z umetnimi briljanti; 3 komade elegantnih gumbov iz duble zlata z umetnimi briljanti za prsa; 2 mehanična gamba za manšete, duble zlato s patentovanim zapiralnikom; 2 krasna gumba za ovrtnico iz duble zlata; 1 elegantni prsten za gospoda z lepim kamenom; 6 najfinjih barvanih žepnih robcev; 1 krasno in fino obrobjeno žepno ogledalo; 10 finih angleških papirjev za pisma in 10 zavitkov. Vseh krasnih predmetov stane z uro vred odslej le 2 gld. in se dobé, dokler so v zalogi, po poštnem 75-1 povzetju pri krakovski 204-3

trgovski hiši F. Windisch v Krakovu,
(Krakau, Postfach Nr. 16-10).

„Goriška ljudska posojilnica“

(vpisana zadruga z omejeno zavezo)

se preseli 1. jan. 1897.

v hišo št. 9. v ulici Vetturini

(za gostilno „Angelo d' oro“ ali „Pri zlatem angelju“).

Svoje prostore bo imela na levo roko pri tleh.

V edenajstih mesecih je imela letos 444.000 gld. — prometa. —

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 %

Posojila se dajejo: na menice po 6 1/2 %

na vknjižbo po 5 1/2 %

Uradni dnevi za denarni promet so:

nedelja, ponedeljek in četrtek

od 11. do 12. predp.

Za druga opravila vsak dan do poludne.

172 4

Pozor!

Opozarjamo sl.
občinstvo v Gorici in na
deželi, da naša tiskarna
ima v svoji zalogi

Krasne posetnice

za
gospé, gospice in gospode
vseh oblik in velikostij.

Posetnice za brate Sokole

s sokolskim monogramom.
(Na zahtevo pošilja uzornik črk za posetnice)

Posebnost za razna voščila

n. pr. godove, novo leto itd.

Krasna poročna naznanila

v veliki izberi.

Trgovske zavitke

vseh kakovostij.

Trgovske račune

vseh oblik.

Trgovski papir s tiskom tvrdke.

Vabila

za
● razna društva ●
in
VSPOREDE,

razne lepake itd.

OSMRTNICE,

PRAVILA, BROŠURE, KNJIGE in drugo

prevzema v tisek in točno
izvršuje

GORIŠKA TISKARNA

A. GABRŠČEK.

Prvi in najstareji fotografično-umetniški zavod

Antona Jerkiča v Gorici na Travniku

(poleg nsdškofije št. 11)

prevzema vsa v fotografično stroko spadajoča dela do naravne velikosti; izdeluje fotografije na porcelan, na broše (najnovejša iznajdba), na žido, platno itd., akvarele, oljate slike; posnema po starih fotografijah pomanjševalno ali povečičevalno na najokusnejši način. Neprekosljivo delo jamči. Cene poštene. 26—1

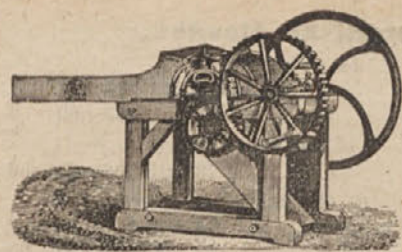
Prodaja

STEINFELDSKO PIVO,

vino in žganje

M. Brass, v Gorici na Kornu

8 (v bivši Reichovi hiši).

Najboljše
in
ceneje
kakor
drugod

se dobivajo **slamoreznice, mlatilnice, vevniki** (Putzmühlen) in **drugi koristni kmetijski stroji samo v edini slovenski zalogi na Goriškem pri FRANCU BABNIK v Gorici, via Formica št. 12.** (poprej na Starem trgu). Za stroje se jamči in se zamenjajo, ako ne bi odgovarjali zahtevom. Postrežba je poštena. — Novi ceniki na zahtevanje se pošiljajo zastoj. 71—1

Slovanski obrtniki in trgovci.

Franjo Jakil
Tovarnar kôž v Rupi
zaloga v Gorici Raštel 9.

Lončar Alojz Černe
v Kobaridu izdeluje vsakovrstne lončene peči in modovnice za ognjišča po najnovejših uzorih. Cene so nizke in dobro blago. Prevzame tudi stavbinske okrase po doposlanih načrtih.

ANTON OBIDIČ
čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovincem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

Gostilničar Ivan Lisjak
pri „Rajhu“ št. 5. na Kornu, priporoča svojo gostilno: vino belo vipavsko in brisko, teran kraški, pivo steinfeldsko, kuhinja dobra, sobe izvrstne za prenočišče, prostorni hlevi za živino. Cene primerne.

Trgovec z vinom Anton Čoš,
v Nunski ulici, v Gorici (gostilna pri „belem zajcu“) priporoča bogato zalogo vsakovrstnega belega in črnega vina v sodčkih od 56 l. naprej, katerega ima v svoji zalogi v gledišni ulici, 20. Cene zmerne, poštena postrežba.

Fotograf A. Jerkič
na Travniku
priporoča svoj fotografični zavod zavednim Slovincem na Goriškem.

IVAN DEKLEVA
veletržec z vinom,
ima v svojih zalogah vseh vrst domačih in istrskih vin. Cene zmerne.

Pek Karol Drašček
priporoča
pekarijo v Riva Corno 4 in podružno prodajalnico kruha v Semeniški ulici 2.

Svečar J. Kopač v Gorici
Solkanska ulica 9
priporoča pristne čebelno-voščene sveče kg po gld. 2-45. Za pristnost jamči s 1000 kron. Sveče slabjših vrst po jako nizki ceni. Zaloga kadil za cerkve po gld. 1-20, 1 gld., ter 50 kr. kg. Razpošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije.

Trgovec z vinom Ant. Pečenko
Vrtna ulica št. 8.
priporoča v sodčkih od 56 litrov naprej pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih in istrskih vinogradov. — Cene zmerne, postrežba točna.
Za pristnost vina jamči.

Anton Kuštrin
v Gosposki ulici št. 23
priporoča svojo trgovino raznih jedilnih potrebščin. Postrežba točna.

Gostilničar Ivan Reja
priporoča svojo gostilno „pri golobu“ za vojašnico št. 7. Vino belo in črno prve vrste. Kuhinja dobra. Cene zmerne.

Usnjar Franc Bensa
v Ozki ulici 8
priporoča vsakovrstno usnje, podplate, kopita, orodje in druge potrebščine za čevljarje.

Anton Koren
Gosposka ulica 4
priporoča razno lončarsko, porcelansko in stekleno blago, reže in uklada šipe ter pripravlja okvirje.

Tovarna piva Fr. Waňek
na Goriščeku
priporoča svojo zalogo goriškega piva.

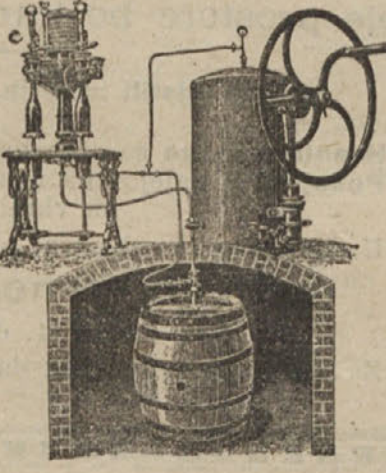
Andrej Čermelj
na Kornu
priporoča svojo zalogo raznovrstnega jedilnega blaga. — Postrežba vestna.

Klobučar Anton Fon
v Semeniški ulici
priporoča svojo bogato zalogo klobukov in kap ter gostilnico preskrbljeno z izborn. vini.

Andrej Jakil
Tovarnar kôž v Rupi
p. Miren.
Prodajalnica na Kornu v Gorici.

Papirnica Antona Jeretiča
v Semeniški ulici in za veliko vojašnico
priporoča vse izdelke, ki spadajo v solsko in pisarniško stroko, kakor peresa, svinčnike, papir, knjižice itd.

Saunig & Dekleva
glavna zaloga koles „Swift“ v ulici Fran Josipa št. 4. — Zaloga pušk, streljiva, šivalnih strojev itd. v nunski ulici št. 16. — Popravljalnica koles in izdelovalnica žilnih blazin v nunski ulici št. 14.

JOS. VINDYŠ

tovarna strojev in livarna

Praha - Smichov, Vínohradská ulica št. 94.

priporoča

patentne stočilne stroje
brez zamaševanja in s sočasnim zamašenjem steklenic.

ZRAČNE TLAČILKE
(lastna iznajdba)

povsem nove, zboljšane sestave, **kotle s pumpo, čistila za steklenice, zamašilke in kaprovalke steklenic, tlačilke, parni ventili in zaklopnice** vseh vrst iz rdečega zlitka, medenine ali železa od najmanjšega do največjega obsega.
Ceniki na zahtevo brezplačno.